

## Защо да възпитаваме креативност у детето ?

### Как можем да помогнем на детето си да развие креативността си?

Някои от нещата, които помагат на децата ни да развият своята креативност са шикоро известни и познати. Например, знаем, че детето ни ще стане по-креативно, ако му дадем картонена кутия или празен лист и пастели, вместо да му позволяваме непрекъснато да гледа телевизия или нарисуваме заедно нещо. От личен опит също знаем, че е по-лесно да намериш решение или нова идея, ако имаш достатъчно време и спокойствие (подходящо място) да мислиш. В реалния свят обаче по-често се случва децата да искат постоянно да играят на телефони/компютри или да стоят пред телевизора. Несъмнено е трудно да отключим творческия им потенциал, като не забравяме, че телефоните/компютри също могат да бъдат използвани в тази посока (специализирани програми, софтуери и др.). За да ви улесним в насърчаването и възпитаването на креативността у детето ви, ви предлагаме няколко „Златни правила“. Те ще ви помогнат да насърчите изобретателния инстинкт на детето ви.

#### Златните правила:

✚ *Златно правило №1: Оставете детето си да води в играта/занимание*

Според последните изследвания най-сигурният начин да помогнем на детето да развие креативност е да му оставим достатъчно време за неструктурирани игри и занимания. Понякога има нужда да отстъпим и да оставим децата сами да решат какво искат да правят, вместо да им слагаме на масата хартия и боички, да им даваме книжка или да им предлагаме други занимания, с които да запълват времето си. От вас се иска само да осигурите достъп на детето до различни ресурси.

✚ *Златно правило №2: Оставете детето да реши къде да играе/работи*

Оставете детето само да реши къде му е по-удобно да играе/работи. За нас възрастните обикновено това е масата, но много често децата предпочитат пода.

✚ *Златно правило №3: Не налагайте ненужни правила*

Всяко дете има нужда от правила и граници. Понякога обаче родителите инстинктивно налагат правила на децата, които не са строго необходими и възпират детето да мисли „извън рамките“. Много често правилата, които налагаме, налагат нашето виждане дали дадено творческо усилие е „добро“ или не. Друг път се случва да налагаме излишни ограничения, които спират детето да се отпусне и свободно да експериментира с нови неща и техники.

**✚ Златно правило №4: Не му помагайте твърде много**

Това правило се отнася до баланса между необходимостта да учите детето и да го оставите да бъде самостоятелно. Понякога е необходимо да научим детето на някое ново умение, за да разшири гамата си от умения и да опита нещо ново или когато ни помоли за помощ. Понякога е разочароващо за нас, че детето не схваща нещо като как да реши лесна задача по математика. Въпреки това, е необходимо да проявим търпение и да оставим детето да се учи само. Децата имат нужда от самостоятелност и експериментиране.

**✚ Златно правило №5: Хвалете процеса, а не резултатите**

Съсредоточете похвалите си върху творческия процес, а не върху продукта. Ако детето ви донесе рисунка, то го похвалете за старанието (усилието), което е положило и за самия творчески процес. Според психолога д-р Карол Дук това помага на детето да разбере, че творческият процес ще се усъвършенства в процеса на практика. Възможно е да искате да му покажете, че може да се справи и по-добре. Не го критикувайте, а се опитайте да говорите с него за определена фигура, цвят или композиция и му дайте възможност то да помисли какво още може да направи. Винаги бъдете честни, когато хвалите! Децата са чувствителни, лесно разпознават искрената похвала. Неискреността може да доведе до противоположния ефект.

**✚ Златно правило №6: Уважавайте личното му пространство**

Осигурете на детето време и лично пространство за игра/работа и експериментиране с нови неща. Важно е децата да имат къде да грешат и опитват нови неща, без да се притесняват от оценка или осмиване.

**✚ Златно правило №7: Накарайте детето да се почувства сигурно**

Децата имат нужда от емоционална стабилност преди да могат да се самоизявяват сигурно. Необходимо е да им осигуряваме не само храна и покрив, но и да им обръщаме внимание в моменти на нервност и да полагаме усилия, да ги уверяваме, че са в безопасност и защитени. По този начин оказваме голяма роля във възпитанието на тяхната креативност.

**✚ Златно правило №8: Отнасяйте се към детето с уважение**

Децата имат нужда от правила и спазването им, за да са в безопасност. Необходимо е обаче да се направи разграничение между налагане на правила и следването на рутина и подкопаване на увереността им. Понякога възрастните говорят невнимателно с децата или пък ги споменават в трето лице, когато са в стаята. За да насърчим увереността на нашето дете е необходимо да го питаме за неговата гледна точка и да разговаряме със същия тон, който използваме в разговорите с възрастните.

✚ *Златно правило №9: Креативността не може да се налага*

Руският психолог Л. Виготски твърди, че практически креативността не може да се наложи от възрастния на детето, което се доказва от много психолози в различни изследвания. Децата имат нужда от свобода да експериментират и да вършат неща без напъване, за да бъдат наистина креативни. Необходимо е да им предоставим възможности, да бъдем около тях, да помагаме и насърчаваме, но не и да ги притискаме.

✚ *Златно правило №10: Помнете, че креативността не е само четки за рисуване и Моцарт*

Различните хора откриват творческото осъществяване по всякакъв начин, различен от изкуство и творчески изява. Обърнете внимание кои дейности носят на вашето детето чувство за благополучие и ги насърчавайте.

✚ *Златно правило №11: Оставете му свободно време*

Жизненоважно за разкриване на творческия потенциал на детето е да има достатъчно свободно време и подходящо място. Добре е детето да разполага с час или два на ден за свободни занимания или просто „да бъде“.

Съществуват и някои навици (убийци на креативността), които могат да потиснат желанието и способността на детето ви да бъде креативно. Това са:

✚ *Убиец на креативността №1: Помощта*

Не се намесвайте веднага и оставете детето да продължи да прави нещо, дори ако не му се получава. Ако постоянно настоявате да му показвате „как се прави“, го лишавате от възможността да открие свой собствен начин и го обричате на усещане за несправяне и неуспех и го обезсърчавате („Моето няма да е толкова добре направено като на мама!“). Детето ще придобие увереност и самочувствие, ако има възможност да си докаже, че може да се справя само без чужда помощ.

✚ *Убиец на креативност №2: Не определяйте кое е правилно и кое неправилно*

Когато постоянно обяснявате на детето „правилния“ начин на правене на нещата или постоянно му повтаряте, че нещо е „неправилно“, вие поставяте рамка на мислене. Противоположно, креативността е мислене извън нормалните правила, измисляне на нови начини да се правят нещата.

✚ *Убиец на креативност №3: Не планирайте времето на детето си*

Както вече казахме децата имат нужда от рутина, но е необходимо да внимаваме да не планираме времето им твърде строго. Добре е да отменим

някоя планирана дейност, ако детето наистина се е увлякло от онова, което прави и научава нови неща.











#### Убиец на креативност №4: Синдромът на верния отговор

Децата обичат похвалите, но е важно да не развият необходимост от вършене на нещата по „правилния“ начин. Основна черта на креативните хора е „дивергентното мислене“ или предлагане на различни потенциални отговори или решения на даден въпрос. Разбира се, не говорим за неща, в които верният отговор е само един (напр. задача по математика). Опитвайте по-често да задавате на детето си ситуации или тестове, които да му покажат, че е възможно да има много правилни отговори и че отговорите на различните хора не са еднакво валидни.

#### Убиец на креативност №5: Конкуренцията

Изследванията показват, че конкуренцията влияе отрицателно на креативността, въпреки съществуващия спор между педагозите за и против нея. Конкуренцията автоматично предполага оценка на творческия продукт, което може да намали желанието на детето да рискува да бъде креативно и изобретателно.

Някои препоръчителни добри навици за родители са:

-  Измисляйте глупави истории
-  Пейте на обществени места или поне в колата
-  Танцувайте из всекидневната
-  Разказвайте си смешки
-  Пускайте си заедно музика
-  Задавайте си въпроси
-  Спирайте се и обсъждайте интригуващи неща
-  Оставете си време „да не правите нищо“
-  Описвайте вкусовете на храната
-  Гъделичкайте се и се смейте

*Хубавото при отключването на креативността на вашето дете е, че ще ви се наложи да използвате собственото си въображение, което вероятно ще донесе забава и вдъхновение на живота на цялото семейство.*



Източник:

Уилсън, В. (2012). Как да развием детската креативност. Изд.: Санома